

cerac
associació
centre especialitzat de
rehabilitació de persones
amb autisme de catalunya

a

Memòria 2016

a

Índex

.....	1
Índex.....	3
Presentació	5
Orígens i objectiu	7
Missió i serveis.....	9
Servei de diagnòstic i assessorament familiar.....	10
Centre de dia i Rehabilitació psicosocial	13
Formació i assessorament al professorat	20
Tallers d'aprenentatge d'habilitats socials.....	21
Recursos humans	23
Formació continuada dels professionals. Pla de formació 2016.....	24
Formació tècnica 2016.....	25
Activitats docents 2016.....	27
Altres	28
Relacions nacionals i internacionals	29
Actes celebrats dins les instal·lacions de cerac.....	29
Actes celebrats fora les instal·lacions de cerac	33

Presentació

cerac és una associació de pares fundada l'any 1983, sense ànim de lucre, declarada d'utilitat pública el 1996, amb la finalitat d'atenció i tractament de les persones amb Trastorn de l'Espectre Autista (TEA). Actualment, **cerac** és un referent en els serveis específics per a l'atenció de persones amb TEA.

L'autisme és un trastorn cada vegada més conegut, que ha variat de nomenclatura i criteris diagnòstics en els darrers anys, i que presenta un grau d'afectació molt divers. Hi ha persones amb TEA, sense discapacitat intel·lectual i que, amb suport i aprenentatge, poden tenir una vida bastant o del tot autònoma. També, hi ha persones on el trastorn es manifesta de la manera més severa, al tenir-hi associada una discapacitat intel·lectual i/o altres comorbiditats.

Amb 40 anys de trajectòria i un equip de professionals amb expertesa acumulada, treballem per a les persones amb TEA, començant pel diagnòstic, avaluant les seves competències i les seves mancances, i planificant els objectius terapèutics.

Enguany, es va iniciar un nou taller per augmentar les habilitats socials d'un grup de joves, mitjançant explicacions teòriques, dinàmiques grupals i generalització al context natural.

cerac és entitat promotora i col·laboradora del projecte **autisme la garriga**. És membre de la **Federació Autisme Catalunya** i la **Confederación Autismo España**.

Joan Cruells i Pagès

Metge

*Director general de **cerac***

Orígens i objectiu

cerac (centre especialitzat de rehabilitació de persones amb autisme de Catalunya), és una associació de pares fundada l'any 1983, sense ànim de lucre, declarada d'Utilitat Pública per ordre del Ministeri de l'Interior el 1996, amb l'objectiu ajudar les persones amb trastorns de l'espectre autista i a les seves famílies.

Està inscrita en el Registre d'Associacions del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya a la Secció 1a amb el núm. 6123 i en el Registre de Centres i Serveis Sanitaris del Departament de Sanitat i Seguretat Social de la Generalitat de Catalunya, amb el núm. E08027531.

cerac va iniciar els seus serveis el 1976 com un servei depenent d'**apafac** i el 1983 es va constituir com associació. Actualment és una entitat col·laboradora del projecte **autisme la garriga** i manté una col·laboració activa amb els organismes següents:

- Confederación Autismo-España
- Federació Autisme Catalunya
- Association Internationale Autisme-Europe
- World Autism Organisation (WAO)

*Edifici **cerac***

Missió i serveis

La missió de **cerac** és contribuir a millorar la qualitat de vida de les persones amb Trastorn de l'Espectre Autista i les seves famílies, mitjançant la creació i gestió de serveis que donin una resposta òptima a les necessitats d'aquest col·lectiu.

Per això, intervenim:

- Centrant-nos en la persona: portem a terme una avaluació psicològica i diagnòstic de la persona amb TEA, atenent-la al servei de dia.
- En el context familiar: assessorant i implementant estratègies de modificació de conducta i de resolució de conflictes.
- En l'àmbit escolar: assessorant al personal docent, formant vetlladors i afavorint l'adaptació del nen amb TEA. Treballant en la comprensió i el respecte dels companys de classe, cap a l'alumne amb TEA.
- En l'àmbit laboral: treballant en la inserció laboral, tant en els centres especials de treball com també en les empreses ordinàries.

Actualment **cerac** és la responsable de la prestació dels serveis següents:

Diagnòstic i assessorament familiar: Dirigit per un equip pluridisciplinari i experimentat, que disposa dels recursos necessaris per dur a terme observacions prolongades i contínues. S'adreça tant a famílies afectades com a institucions que atenen persones amb TEA.

Centre de Dia i rehabilitació psicosocial: tracta els aspectes afectius relacionals, comunicatius, cognitius, d'autonomia personal i d'inclusió social mitjançant programes individualitzats.

Formació i assessorament al professorat: proporciona coneixement i estratègies especialitzades en la intervenció dels TEA per professors d'alumnes amb TEA en l'àmbit escolar.

Tallers d'aprenentatge d'habilitats socials: per a enguany hem iniciat un curs per millorar les habilitats socials de persones amb TEA.

Servei de diagnòstic i assessorament familiar

Amb aquest servei, **cerac** pretén donar una resposta de la major qualitat possible a les demandes de diagnòstic i assessorament familiar.

Procés diagnòstic

La resposta a les demandes de diagnòstic es duen a terme mitjançant el següent protocol:

- *Tramitació de la demanda.* En el moment de rebre la demanda de diagnòstic, aquesta s'inscriu en el registre corresponent, a l'espera de poder iniciar el procés diagnòstic. El primer pas del mateix consisteix en citar el pacient o, en el cas de menors d'edat o persones amb incapacitació legal, els pares o responsables legals. En el moment de concretar la cita, s'explica el procés diagnòstic i es demana que a la primera visita duguin còpia de tota la documentació tècnica de la que disposin (mèdica, psicològica, pedagògica, ...), amb l'objectiu que els professionals del nostre servei puguin estudiar-la. També s'informa de la documentació administrativa que hauran de dur quan acudeixin a l'entrevista inicial (fotocòpia del DNI i cartilla sanitària)
- *Entrevista inicial.* Aquesta entrevista es porta a terme amb el pacient o els pares o responsables legals, i la realitza un membre de l'equip mèdic o el psicòleg del servei. Els objectius són l'elaboració de l'anamnesi (història clínica), la recollida de tota la informació tècnica prèvia (mèdica, psicològica i pedagògica) i la signatura, per part de la persona o dels responsables legals del pacient, d'un document de consentiment informat. En alguns casos, també hi acudeix algun altre familiar o professional relacionat amb el cas. El protocol de la història clínica té un caràcter semiestructurat, que és el format més eficaç per a la pràctica clínica, i ha estat elaborat pel propi servei. Abans de començar a elaborar l'anamnesi, el professional explica el procés diagnòstic, de manera que es tingui coneixement de totes les actuacions que es duren a terme, per tal de donar resposta a la seva demanda. La presència del pacient durant l'entrevista depèn del criteri del metge o psicòleg, ja que en alguns casos pot ser convenient que el pacient romangui una estona amb els pares, per tal d'obtenir informació rellevant sobre la conducta i sobre les relacions interpersonals pare/mare-fill. En altres casos, però, és preferible que aquell no hi sigui present. Els motius fonamentals són dos. El primer, és que si té un nivell cognitiu relativament alt no acostuma a ser positiu que escolti el que els pares diuen d'ell. I el segon, té a veure amb les conductes

disruptives, ja que poden impedir que l'entrevista es desenvolupi adequadament. En aquests casos, els professionals responsables de l'observació conductual inicien paral·lelament la seva tasca amb el pacient.

- *Observació.* Simultàniament o immediatament després de l'entrevista inicial, es realitza una observació conductual de caràcter semiestructurat i que inclou àmbits molt diversos: comportament espontani, pautes de relació i comunicació, nivell de competències en tasques estructurades, hàbits d'autonomia personal i problemàtica conductual. Aquesta observació la du a terme personal altament qualificat i experimentat del servei, i es realitza en una sala amb un mirall de visió unidireccional, fet que permet que altres professionals puguin observar simultàniament el procés. Cal assenyalar, que en un nombre relativament important de casos, sobretot en aquells en que hi ha una sospita clara de *trastorn de l'espectre autista*, interessa observar les relacions mare-fill. En aquest cas, l'observació es realitza en la sala esmentada, seguint un protocol semiestructurat desenvolupat per CERAC i que ens permet obtenir, ràpidament, molta informació qualitativa sobre les relacions interpersonals mare-fill, necessària per dur a terme el diagnòstic diferencial.
- *Informe d'observació.* Les dades del procés d'observació es sintetitzen en un informe escrit, que resumeix els aspectes psicològics i psicopatològics més rellevants. Aquest informe està signat per les persones que han dut a terme la observació i es tramet al professional responsable del procés diagnòstic.
- *Instruments estandarditzats.* Durant el procés diagnòstic, i en funció de l'edat cronològica i característiques del subjecte, utilitzem diferents instruments clínics, amb l'objectiu d'ajudar al procés de diagnòstic diferencial: CHAT-M; ADOS-2; ADI-R; Q.E.A; ASDI; CAST.
- *Sessió Clínica de síntesi.* En aquesta sessió, dirigida per l'equip tècnic del Centre, hi són presents el psiquiatre i el psicòleg del Servei: També i són convidats (sempre que la família hi estigui d'acord) tots els professionals aliats a CERAC i que tinguin relació amb el cas, amb l'objectiu d'obtenir més informació i ampliar la discussió sobre el mateix. Això representa un benefici evident per a la feina de l'equip de CERAC i a més, els professionals convidats agraïxen sovint i de manera explícita, la possibilitat d'assistir a les sessions, ja que aquest intercanvi d'opinions també els ajuda en la seva tasca. A aquesta Sessió Clínica també hi acudeix el pacient,

fet que permet ampliar l'observació conductual.

Un cop finalitzada la Sessió Clínica de síntesi, el responsable del procés diagnòstic realitza una reunió amb els pares, amb l'objectiu de transmetre'ls verbalment les nostres conclusions.

- *Informe diagnòstic.* A partir de tota la informació recollida (història clínica, informes previs i informe d'observació) i de l'observació directa de la persona, s'elabora (quan la família ho sol·licita) un informe diagnòstic escrit que conté els següents apartats: motiu de demanda, procediment, antecedents del cas, estat actual i dades de l'observació, opinió diagnòstica i recomanacions.
- *Entrevista de devolució.* Sempre que la família ho sol·liciti, es realitza una entrevista de devolució, per tal d'aprofundir en l'explicació del diagnòstic i d'altres aspectes d'interès per la família.

L'origen de les demandes és molt divers, ja que a més de les provinents de les pròpies famílies, atenem demandes de CSMA, CSMIJ's, CDIAP's, centres escolars, EAP's, etc.

Malgrat que com a servei especialitzat en trastorns de l'espectre autista, la major part de casos que rebem fan referència a aquestes psicopatologies, també atenem demandes d'altres trastorns severos d'inici infantil, per sospita d'autisme. A més de la demanda de diagnòstic, és molt freqüent que se'ns demani assessorament específic pel tractament (psicològic, pedagògic, mèdic) dels casos.

Persones ateses a **cerac** durant l'any 2016:

	1a visita	Revisions
<i>Adults</i>	35	92
<i>Infantil</i>	105	113
Total	140	205

Centre de dia i Rehabilitació psicosocial

cerac pretén donar una resposta integral a les necessitats de rehabilitació psicosocial, d'inserció sociocomunitària i de suport familiar dels seus usuaris, mitjançant un tractament pluridisciplinari.

Funcionament del servei

A continuació es descriuen els sistemes de relació i coordinació amb els centres derivadors i amb tots els dispositius assistencials, socials i comunitaris implicats en l'atenció a aquesta població.

El Centre de Dia està dirigit a persones amb autisme i/o psicosi d'origen infantil, com antigament es diagnosticava. Són centres derivadors tots els Centre de Salut Mental (CSM), els Serveis de Psiquiatria dels diferents hospitals de Catalunya, el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya, i d'altres entitats implicades.

El director mèdic del Centre de Dia és el professional de referència i de contacte per als diferents centres derivadors.

Les reunions periòdiques entre el director mèdic del Centre de Dia amb el CSM de Granollers, el Servei de Psiquiatria de l'Hospital General de Granollers, els Serveis Socials del Consell Comarcal del Vallès Oriental i EAP's, és el mètode de relació habitual amb els centres derivadors de la comarca.

Amb els altres centres derivadors, es concerten entrevistes, a petició dels centres interessats, per a la valoració i estudi dels nous usuaris del Centre de Dia.

El servei de Centre de Dia doncs, té la finalitat de **potenciar la coordinació entre els diferents centres de la xarxa de salut mental que presten assistència psiquiàtrica i salut mental.**

Per fer-ho, es porten a terme unes activitats:

- Elaboració de criteris comuns amb el CSM de referència, per tal de desenvolupar conjuntament el pla d'accions terapèutiques.
- Elaboració conjunta amb el CSM, de protocols i estratègies comuns en l'atenció integral dels usuaris.

Així mateix, el Centre de Dia, **estableix la coordinació amb altres recursos intersectorials i comunitaris.**

Les activitats que es realitzen són:

- Participació activa en les reunions amb dispositius intersectorials i comunitaris.
- Elaboració de criteris comuns amb dispositius intersectorials i comunitaris.
- Identificació dels dispositius intersectorials i comunitaris.

Programa general del centre

Degut a les característiques psicopatològiques de les persones ateses, el centre ha desenvolupat uns programes de rehabilitació propis, adequats a la particular idiosincràsia dels seus usuaris. Des d'un punt de vista metodològic, el centre es basa en els principis derivats del coneixement de l'evolució afectivo-emocional i cognitivo-conductual i els seus trastorns, però restant sempre oberts a tota tècnica que, en qualsevol moment, pugui ser útil per aconseguir els objectius proposats.

Respecte dels usuaris, els **objectius** que es planteja el Centre són els de potenciar al màxim els aspectes afectivo-relacionals, de comunicació, cognitiu i d'autonomia personal i social. Quant a les famílies, l'objectiu és el de proporcionar un suport i assessorament permanents, que els

permeti desenvolupar una relació positiva amb el fill afectat i que els conduïxi cap a una vida el més normalitzada possible.

En relació als **horaris**, la major part de les activitats del Servei es desenvolupen de dilluns a divendres, de les 10 a les 13 hores, i de les 15 a les 18 hores, però els horaris s'adapten en tot moment a les necessitats dels usuaris.

Per tal de satisfer els objectius esmentats anteriorment, els tècnics del Centre, conjuntament amb els monitors de l'usuari, segueixen una **metodologia**: elaboren un programa individualitzat (PIRR) per a cada usuari, que es revisa periòdicament

A més de la orientació general cognitivo-conductual, ja esmentada, cal assenyalar algunes **tècniques terapèutiques** més concretes i que s'apliquen al Centre:

- Anàlisi funcional de conducta
- Anàlisi de tasques
- Suports visuals
- Motllurat
- Encadenament cap enrere (*back-chaining*)

El suport i assessorament a les famílies es realitza a través d'entrevistes periòdiques (tant per iniciativa del Centre com dels propis familiars).

Per part del Centre hi són presents els tècnics més adients (neuròleg, psiquiatre, psicòleg, etc.), en funció dels objectius plantejats.

Programes terapèutics

Àrees:

- *Orientació terapèutica (directrius bàsiques).*
Aquest apartat conté els trets més rellevants de l'usuari, les línies mestres d'actuació respecte de les relacions interpersonals i la comunicació, les conductes que cal potenciar, les que convé modificar o suprimir, i les estratègies terapèutiques globals.
 - *Relacions interpersonals*
 - *Comunicació*
 - *Habilitats bàsiques*
 - *Activitats físiques (educació física, marxa, senderisme i activitats aquàtiques)*
 - *Hàbits d'autonomia*
 - *Participació comunitària*
 - *Artteràpia*
 - *Musicoteràpia*
 - *Tractament de problemes de conducta*
- ✓ L'àrea motora és una de les prioritàries en els programes adreçats a aquesta població. Durant la infància, els objectius que es persegueixen són la integració perceptiva
- (inclosa la del propi cos), la millora de les relacions interpersonals i la reducció de les conductes disruptives. A l'edat adulta, i a causa de la hipoactivitat i passivitat tant freqüents en aquest període vital, a dos dels objectius de la infància (la millora de les relacions interpersonals i la reducció de les conductes disruptives), se li hi afegeix el de l'estimulació física. Per aquest motiu, a CERAC es realitzen múltiples activitats relacionades amb aquest àmbit. En aquest sentit, convé remarcar el programa d'activitats aquàtiques, les quals es desenvolupen en dues piscines (coberta i descoberta) condicionades especialment per a les persones que les utilitzen. Els objectius de les activitats aquàtiques són diversos i fan referència tant a fites purament motores, com a la millora de les relacions interpersonals. Els resultats obtinguts mostren els beneficis d'aquestes activitats respecte de l'estat físic i psíquic generals, i amb una disminució significativa, pel que fa a aquest darrer aspecte, de les conductes disruptives.
- ✓ La *participació comunitària* conté activitats relacionades amb l'autonomia social i de participació en activitats que es desenvolupen a la comunitat, i considerem que la participació (en la mesura de les seves possibilitats) dels usuaris en les mateixes contribueix de manera decisiva a

la seva integració social, motiu pel que han de tenir un caràcter prioritari dins els programes de rehabilitació psicosocial.

- ✓ El programa *d'habilitats bàsiques* fa referència a totes aquelles habilitats i capacitats necessàries per desenvolupar les tasques manuals incloses dins la teràpia ocupacional; i la potenciació de les mateixes permet que totes les persones ateses assoleixin els seus potencials, i que, per tant, puguin realitzar un nombre més ampli de tasques i amb major autonomia.

El **pla d'avaluació** consta d'una avaluació inicial i continuada dels usuaris es du a terme mitjançant una sèrie d'instruments psicològics, tant estandarditzats com dissenyats pels tècnics del Centre, i que cobreixen diferents àrees. La periodicitat de les avaluacions continuades varia en funció de l'àrea i de l'usuari.

Per avaluar la simptomatologia autista nuclear i secundària (o associada) utilitzem dues escales:

- L'ECA (Barthélémy i col., 1995) és una escala clínica per mesurar els símptomes fonamentals i associats dels trastorns autistes. Conté 29 elements que es puntuen des de 0

(conducta no observada) a 4 (conducta observada sempre)

- La CARS (Schopler i col., 1980) és una escala clínica de 15 elements que té com a objectiu l'avaluació i el diagnòstic de l'autisme.

Pels diagnòstics inicials, també utilitzem l'entrevista estructurada ADI-R (Rutter i col., 2011), adreçada a pares o cuidadors i l'ADOS-2 (Lord i col., 2015), per avaluar simptomatologia TEA en els usuaris.

Per a l'avaluació cognitiva utilitzem dos tests estandarditzats que han demostrat la seva utilitat en la població amb autisme. El *Leiter* (Arthur, 1980), és un test d'intel·ligència no verbal, que degut a l'absència quasi absoluta d'ordres verbals i al seu caràcter exclusivament manipulatiu, és molt útil per avaluar les persones amb autisme de més baix funcionament o amb menys recursos comunicatius. El *Leiter* proporciona una edat mental i un quocient intel·lectual de raó. El *WISC-IV* i el *WAIS-III* són tests d'intel·ligència que contenen verbal i una manipulativa, i que permeten obtenir un quocient intel·lectual global i també independent per cada escala. És adequat per a

persones amb autisme amb un cert nivell de llenguatge i té l'avantatge, en cas de dificultats verbals notables, de poder-se aplicar només l'escala manipulativa.

La conducta adaptativa es mesura a través de l'ICAP, el qual proporciona un índex a partir de la interrelació del rendiment i de les conductes problemàtiques.

Les habilitats bàsiques per la realització de tasques manuals s'avalua mitjançant un *Registre d'Habilitats Bàsiques* dissenyat pel propi Centre.

L'avaluació de les activitats (que inclou els hàbits d'autonomia personal) és realitza mitjançant una *Escala de Nivells de Suport* dissenyada pel propi Centre, i que permet valora el grau de suport físic i/o verbal per a cada objectiu operatiu de les diferents activitats. Aquesta escala s'aplica dos cops l'any.

Tractaments ambulatoris

Una de les tasques importants del centre CERAC és la dels tractaments ambulatoris, el contingut específic dels quals depèn de cada usuari. Normalment, les famílies són ateses en primer lloc al servei de diagnòstic, on s'efectua una valoració inicial dels problemes del seu fill.

Posteriorment, i com a resposta a una demanda de tractament, es du a terme una avaluació més específica del cas, que inclou moltes vegades una observació directa en el centre habitual de la persona atesa. A més, es realitzen entrevistes amb tots els professionals implicats en el cas i amb la família, per dissenyar un pla d'actuació coordinat que inclou els següents apartats:

1. Objectius
2. Metodologia terapèutica
3. Criteris d'avaluació
4. Programa per la llar
5. Calendari de revisions

Programa d'atenció a les famílies

Les dificultats que comporta la convivència familiar amb una persona amb TMS, com és el cas dels afectats d'autisme o psicosi d'inici precoç, fa necessari desenvolupar programes d'atenció específics que ajudin a millorar la dinàmica familiar i a mantenir la cohesió entre tots els seus membres (inclosa la persona amb TMS), mitjançant la informació, l'assessorament professional i la oferta de serveis específics. Si aquests programes es desenvolupen adequadament, s'aconsegueix un increment important de la qualitat de vida dels familiars i de la pròpia persona afectada.

A **cerac**, el programa d'atenció a les famílies conté tres tipus diferents d'activitats:

- Reunions de pares i familiars
- Suport individual
- Servei d'acompanyament especialitzat

Atenció individual

És sabut, que una de les característiques dels *trastorns de l'espectre autista* és la gran heterogeneïtat de la població afectada, com a conseqüència de la gravetat diversa dels símptomes fonamentals, de les diferències dels patrons de la simptomatologia associada i del QI. A més d'aquestes diferències interindividuals, les persones afectades d'autisme o psicosi d'inici infantil manifesten també importants diferències *intraindividuals* durant el seu cicle vital, amb variacions remarcables dels quadres psicopatològics.

Aquestes diferències interindividuals i intraindividuals fan necessari un pla d'atenció familiar, molt adaptat a cada cas particular. Per aquest motiu, el Servei contempla la realització d'entrevistes individuals, tant per iniciativa de **cerac**, com dels propis familiars. Els professionals del Servei presents en aquestes entrevistes varien en funció dels objectius

específics plantejats, i serveixen per informar els pares de l'evolució dels seus fills, per coordinar les pautes d'intervenció en l'àmbit familiar i per tractar les problemàtiques que puguin aparèixer, ja siguin de la família, del propi usuari, o de la interacció entre ambdós. En certs casos, aquestes entrevistes inclouen observacions de la interacció dels pares amb el fill afectat, i també del treball dels educadors, i es realitzen en una sala amb mirall unidireccional. Aquestes observacions permeten millorar l'assessorament de les famílies, ja que proporcionen d'una banda dades directes del comportament dels pares amb el seu fill i de l'altra ofereixen als pares la possibilitat de comparar l'actuació dels educadors amb la pròpia.

Servei d'acompanyament especialitzat

És un servei organitzat per l'associació **apafac** (entitat col·laboradora del Projecte Autisme la Garriga), i que és a l'abast dels familiars dels usuaris de **cerac**.

A causa de les greus alteracions de les persones amb autisme, les famílies es veuen incapaces, en moltes ocasions, d'acompanyar els seus fills durant la realització d'activitats habituals de la

vida d'una persona. Com exemple d'aquests fets podem esmentar molts tipus de visites mèdiques: anàlisi, electroencefalografia, dermatologia, odontologia, ... És molt freqüent, que durant les visites mèdiques els pares no puguin contenir el seu fill, degut als trastorns de conducta que manifesta. Això és extensible, lògicament, a les visites mèdiques d' urgència per traumatismes o d'altres, i als internaments hospitalaris. I val a dir, en aquest sentit, que en general els centres mèdics no estan adaptats per atendre persones amb autisme.

Així mateix, és molt habitual que els pares de la persona amb autisme no puguin portar els seus fills a la perruqueria pels problemes de conducta que també presenten. Tot això ha fet necessari el suport a les famílies per part d'un equip multidisciplinari, que proporciona assessorament a les famílies, i educadors de suport en l'activitat d'acompanyar les persones amb autisme en les ocasions esmentades. D'aquesta manera, es poden dur a terme tota una sèrie d'accions que contribueixen de forma decisiva a la millora de la salut d'aquestes persones i, per tant, de la seva qualitat de vida i la de les famílies.

Formació i assessorament al professorat

Podriem dir que el context familiar és el gran eix de la persona amb TEA. Tot i això, el context escolar també forma una part molt important en el funcionament de la persona amb TEA.

Els professionals de **cerac** vetllen per a donar suport als professionals dels centres docents dels nens i nenes amb TEA, però no només a l'etapa d'educació infantil, sinó també a la primària, secundària i estudis superiors.

Per fer-ho, el professional de **cerac** de referència es posa en contacte amb el tutor o tutora del centre escolar i mantenen una primera entrevista telefònica. Si s'escau, **cerac** proposa una segona visita, aquest cop presencial, al centre escolar o bé a l'edifici de l'associació, per tal d'iniciar una coordinació i assessorament escolar, sempre amb el consentiment dels pares i el suport de l'EAP, els professionals de referència a les escoles.

Així, aconseguim que l'escola també rebi suport especialitzat en TEA i puguin resoldre's dubtes específics, així com donar estratègies, també específiques, en TEA.

Finalment, si l'escola ho troba oportú, **cerac** pot realitzar una xerrada sobre el TEA i com donar una resposta integral al seus alumnes, amb explicacions teòriques de les característiques del trastorn però també amb descripció d'eines i estratègies i visionat de recursos i materials.

Tallers d'aprenentatge d'habilitats socials

Les persones amb Trastorn de l'Espectre Autista, tenen grans dificultats en dues àrees principalment; tenen **dèficits persistents en la comunicació i en la interacció social** en diversos contextos i **patrons de comportament, interessos i activitats restringides i estereotipades**. Aquestes dificultats es manifesten a partir de la primera infància del desenvolupament i persisteixen al llarg de tot el cicle vital, repercutint en el progrés social i emocional de la persona amb TEA.

Estudis com la **Teoria de la Ment** de Baron – Cohen del 1985 demostren que les persones amb autisme i altres trastorns, tenen dificultats en inferir els estats mentals de les altres persones repercutint en les seves capacitats i habilitats socials. Moltes vegades, les persones amb TEA no saben com actuar en una interacció social i ho fan de manera inadequada: no mantenen contacte ocular, no mostren pragmàtica comunicativa, no acompanyen el discurs amb llenguatge no verbal, interrompen a l'interlocutor, sense respectar el torn de paraula, o no semblen

mostrar-hi interès. També poden ser excessius, parlant sobre el seu propi interès de manera reiterativa i no captar les expressions facials de l'interlocutor. És per això que cal que les persones amb TEA rebin intervenció enfocada a la millora de les habilitats emocionals i socials, d'entre d'altres.

Les competències emocionals ens permeten dirigir i regular els processos emocionals en un mateix i als altres. L'autoconeixement emocional representa la base per a assolir habilitats que s'utilitzen en les accions pròpies i en les interaccions socials. Per tant, educar les emocions és la línia base en l'entrenament d'habilitats socials.

Les Habilitats Socials (HHSS), són aquelles conductes (verbals o no verbals) que les persones emeten en situacions interpersonals per obtenir una resposta positiva dels altres. Sorgeixen de manera innata en les persones sense trastorns relacionats i, durant el desenvolupament primerenc, es van refinant segons la demanda social.

Les persones amb autisme necessiten aprendre aquestes habilitats de manera explícita, realitzar un estudi detallat i fragmentat de les relacions socials (tipus llibre d'instruccions), ja que la seva incapacitat per "llegir la ment" els

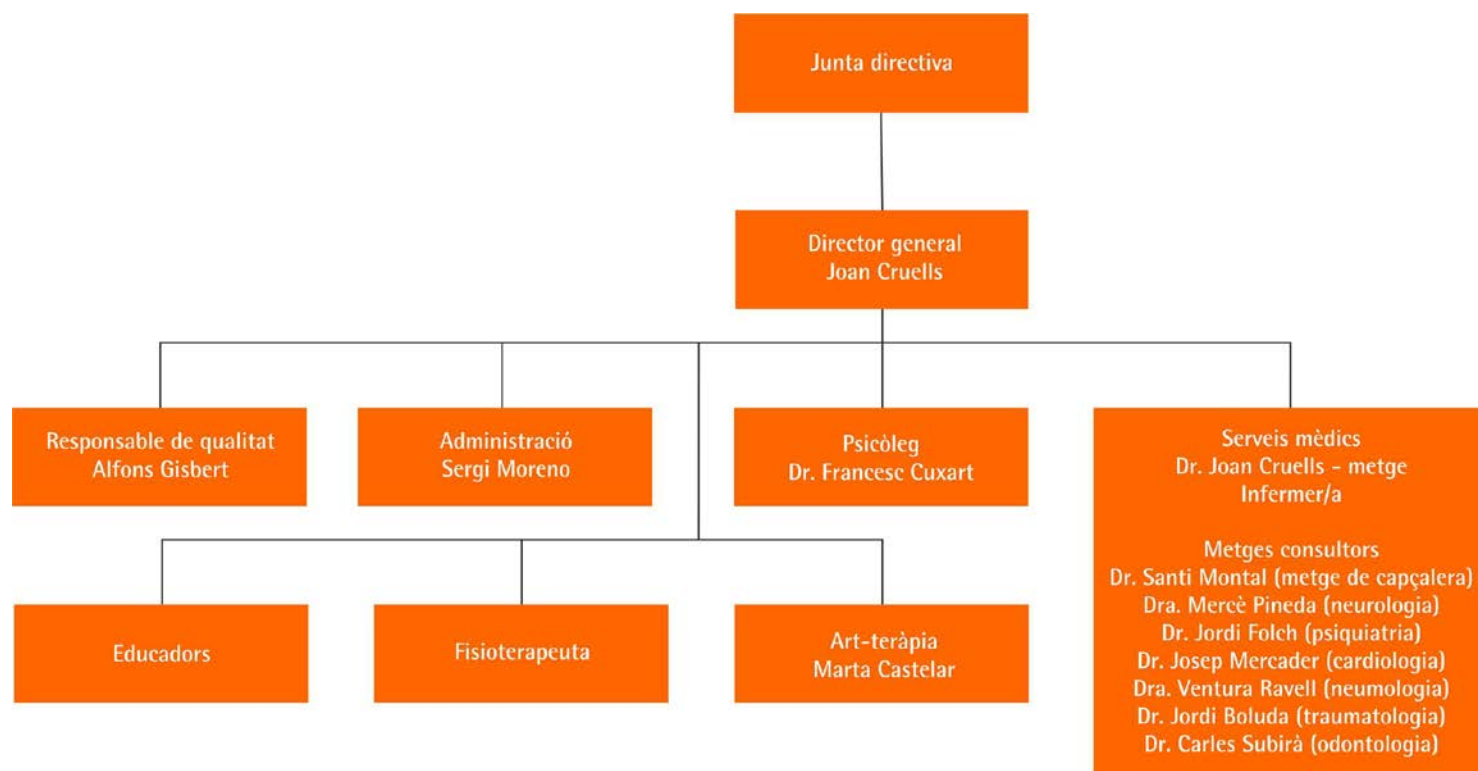
impedeix comprendre els comportaments aliens.

Per a donar resposta a aquestes dificultats, des de l'associació **CERAC**, inicia un taller d'intervenció per treballar i millorar les habilitats emocionals i socials d'adolescents amb TEA o baixes habilitats emocionals i socials.

Enguany, s'ha formant un **grup de 6 persones amb TEA o sense TEA però un dèficit significatiu a les habilitats socials** per a treballar, grupalment, les seves habilitats socials. Plantegem una intervenció en context clínic però procurant que les sessions siguin el més naturalistes possible, seguint altres teories sobre l'autisme, com la que explica les dificultats de generalització que tenen (teoria de la coherència central, Uta Frith).

Recursos humans

L'Organigrama de **cerac** és el següent:

Formació continuada dels professionals. Pla de formació 2016

La direcció de **cerac** sempre ha inclòs la formació del personal dins els objectius prioritaris del Servei. Per aquest motiu, facilita i promou diferents tipus d'activitats, per tal de satisfer aquesta fita.

Dins el pla de formació del personal, convé distingir entre els professionals que exerceixen les funcions de major responsabilitat tècnica (metges, psicòlegs, pedagogs) i els educadors.

Respecte del primer grup, la formació continuada la duen a terme mitjançant la participació regular en actes científics diversos (congressos, seminaris, jornades). Val a dir, en aquest sentit, i a tall d'exemple, que el director mèdic del servei és membre de l'*Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya*, i que participa cada any en el programa d'actes científics de la mateixa. I que el psicòleg, també és membre de la mateixa Acadèmia i del Comitè Científic de l'ARAPI (*Association pour la Recherche sur l'Autisme et la Prévention des Inadaptations. Paris*), associació que realitza, anualment, diverses activitats científiques d'àmbit internacional.

Pel que fa al conjunt d'educadors, el pla de formació inclou les següents activitats:

- Formació continuada
- Reunions tècniques
- Formació sobre el terreny

Formació continuada

El personal de **cerac** rep una completa formació continuada per part de professionals interns i externs, que ofereixen continguts molt diversos i amb un doble objectiu: proporcionar una formació integral i atendre els interessos manifestats explícitament pels educadors. D'aquesta manera, i a més d'aspectes relacionats directament amb l'autisme i les psicosis d'origen infantil, els cursos inclouen temes diversos com fisioteràpia, primers auxilis, higiene i seguretat en el treball, etc. Els responsables dels serveis duen a terme una avaluació del grau de satisfacció dels educadors, amb l'objectiu d'introduir millores en les activitats de formació.

Reunions tècniques

Es tracta de reunions temàtiques amb la direcció tècnica i la participació regular d'altres professionals del Servei, i que inclou la

presentació i discussió de casos, i l'exposició de temes específics.

Formació sobre el terreny

També en el desenvolupament de la seva feina, els educadors reben una formació continuada a través d'intervencions per part dels responsables tècnics durant l'atenció als usuaris, així com mitjançant reunions individuals amb aquells. Cal esmentar, en aquest punt, la utilitat de la sala d'observació, que disposa de mirall unidireccional.

Formació tècnica 2016

01.01-06.2016. Curs de *Tècnic en Neuromarketing*. Grup IOE – Bussines School. Modalitat online.

15.02.2016. Curs "Com fer memòries que generin confiança". Organitzat per l'Observatori del Tercer Sector, amb una durada de 6 hores, a Barcelona.

05,12,19,26.02.2016. 4 sessions en el curs *Autisme i família*, organitzat per **cerac**. La Garriga.

19-20.02.2016. Assistència al *VII Congreso Nacional. Ansiedad y trastornos comórbidos*, organitzat per el Instituto Internacional de Neurociencias Aplicadas, a Esadeforum, Barcelona.

03.2016. *Coneixement de les noves teories psicològiques actuals sobre l'autisme*. Formació interna 2016, organitzada per **autisme la garriga**. La Garriga.

03.2016. *El pla d'autoprotecció dels serveis: què és i com es desenvolupa en cas d'emergència*. Formació interna 2016, organitzada per **autisme la garriga**. La Garriga.

03.2016. *L'estimulació propioceptiva aplicada al nostres usuaris*, organitzada per **autisme la garriga**. La Garriga.

04.2016. *Higiene en el lloc de treball*. Formació interna 2016, organitzada per **autisme la garriga**. La Garriga.

04.2016. *Actituds i comportaments : com tractem a l'usuari?* Formació interna 2016, organitzada per **autisme la garriga**. La Garriga.

04.2016. *Activitats estructurades: concepte, objectius i procediments*. Formació interna

2016, organitzada per **autisme la garriga**. La Garriga.

25.04.2016. Assistència a la sessió de presentació de l'instrument d'avaluació cognitiva WISC-V de Pearson Ediciones a Barcelona.

28-30.04.2016. Assistència al *XXIII Symposium Internacional sobre actualizaciones y Controversias en Psiquiatria*. Hospital Clínic. Barcelona.

26-27.05.2016. Assistència al *Congrés ANCRA*, celebrat a Arcachon, França.

10.10.2016. Assistència a la *formació intensiva en el mètode DENVER*, organitzat per la Asociación Navarra Autismo a Pamplona, Navarra.

16-18.10.2016. Assistència al *XI Congrés d'Autisme-Europe*, organitzat per Autism-Europe a Edimburg.

04.10.2016. Assistència a la jornada titulada *El trastorno bipolar, la enfermedad de las emociones, en el siglo XXI*, organitzada per la Fundació Ramón Areces a Madrid.

16.12.2016. Participació en taula rodona *Progresos y crisis en Psicología Clínica*, organitzada per la Universidad Autónoma de Madrid, a Madrid.

12.2016. *Hàbits de la vida diària: com millorar l'autonomia dels residents*. Formació interna 2016, organitzada per **autisme la garriga**. La Garriga.

12.2016. *Primers auxilis: conceptes bàsics*. Formació interna 2016, organitzada per **autisme la garriga**. La Garriga.

21.10.2016. Assistència a la **11a Jornada Regional de l'ARAPI**, organitzada per ARAPI, **cerac** i la **fundació congost autisme**. Va tenir lloc al CosmoCaixa, a Barcelona.

02.11.2016. Assistència al curs de certificació de l'instrument d'avaluació ADOS-2, organitzat per l'Hospital Universitari Mútua de Terrassa a Terrassa.

01.12.2016- actualitat. *Màster en Traffic Management, SEO, SEM i SSM*. Universidad Americana Europea (UNADE). Modalitat online.

Activitats docents 2016

05.02.2016. *El TEA, concepte i característiques*, dins el curs *Autisme i família*, organitzat per **cerac**. La Garriga.

12.02.2016. *La família de la persona amb TEA*, dins el curs *Autisme i família*, organitzat per **cerac**. La Garriga.

19.02.2016. *Persona amb TEA i escola*, dins el curs *Autisme i família*, organitzat per **cerac**. La Garriga.

26.02.2016. *Persona amb TEA i treball*, dins el curs *Autisme i família*, organitzat per **cerac**. La Garriga.

01.04.2016. *Què és l'autisme?* Adreçat a alumnes de secundària, organitzat per l'Ajuntament de la Garriga, al Teatre de la Garriga.

14.04.2016. *Criteris diagnòstics i intervenció a persones amb TEA*. CSMA Dreta de l'Eixample. Barcelona.

04.12.2015. Docència "Els TEA i el vincle", dins de l'assignatura "Anàlisi de les relacions educatives", del Grau d'Educació Social de la Universitat de Barcelona.

21.10.2016. Participació en 11a Jornada Regional de l'ARAPI, en les que el Dr. Joan Cruells va realitzar una conferència sobre *El TEA i els psicofàrmacs*. La jornada va ser organitzada per ARAPI, **cerac** i la **fundació congost autisme**. Va tenir lloc al CosmoCaixa, a Barcelona.

Durant el 2016. Docència "*Intervenció en els trastorns funcionals de conducta*". Escola Joan Sanpera. Les Franqueses del Vallès.

Durant el 2016. Docència "*La familia del niño con discapacidad psíquica*". Màster de Psicologia General Sanitària. Universitat Autònoma de Barcelona, a Bellaterra.

Durant el 2016. Docència en "*Introducció a l'autisme*". Màster de Psicopatologia Clínica Infanto-Juvenil. Departament de Psicologia de la Salut i Psicologia Social. Universitat Autònoma de Barcelona, a Bellaterra.

Durant el 2016. Docència "*Família del nen amb discapacitat intel·lectual i del nen amb TEA*".

Màster de Psicopatologia Clínica Infanto-Juvenil. Departament de Psicologia de la Salut i Psicologia Social. Universitat Autònoma de Barcelona, a Bellaterra.

Durant el 2016. Docència en el "*Curs d'Actuació policial davant del malat mental*", organitzat per l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya

Durant el 2016. Docència en "*Aspectes a tenir en compte en l'atenció a persones amb TEA*", adreçat a l'alumnat del Curs de formació bàsica per a policies de l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya.

Durant el 2016. Docència en la "*Intervenció psicofarmacològica en la discapacitat intel·lectual i en TEA*". Màster de Psicopatologia Clínica Infanto-Juvenil. Departament de Psicologia de la Salut i Psicologia Social. Universitat Autònoma de Barcelona, a Bellaterra

Altres

24.02.2016. Xerrada sobre el TEA i els serveis d'**autisme la garriga**, per alumnes del mòdul d'integració social del IES Gallecs a Mollet del Vallès.

21.10.2016. Coordinació científica de l'11a Jornada Regional de l'ARAPI, organitzada per ARAPI, **cerac** i la **fundació congost autisme**, al CosmoCaixa de Barcelona.

Grup de recerca. Membre del grup de treball sobre "*L'envelliment a les persones amb TEA*", de la Confederación Autismo España.

Relacions nacionals i internacionals

cerac, duu a terme diverses activitats al llarg de l'any per donar-se a conèixer, relacionar-se i col·laborar amb altres entitats i institucions de la localitat, de Catalunya, de la resta de l'estat espanyol i també a nivell internacional.

L'entitat també manté relacions amb l'OMA (Organització Mundial de l'Autisme) i és membre actiu de la **Confederación Autismo-España**.

Col·laboracions

cerac té signat un *acord de col·laboració* amb l'associació *Rusc i Avets* i amb la Fundació Elna, amb l'objectiu de proporcionar assistència psiquiàtrica gratuïta de diagnòstic i seguiment als usuaris d'ambdues entitats. L'associació Rusc i Avets, de Moià, atén persones adultes amb discapacitat intel·lectual, i gestiona una llar-residència i d'un centre ocupacional. Per la seva part, la fundació Elna, que actua a Girona capital i el gironès, atén joves i adults amb dificultats intel·lectuals. S'han portat a terme els programes anuals de formació continuada

teòrico-pràctica del personal del centre, realitzat conjuntament amb projecte **autisme la garriga**.

Actes celebrats dins les instal·lacions de cerac

Durant tot l'any 2016, **cerac** ha organitzat nombroses visites guiades de grups d'estudiants d'Institut, Escoles professionals i altres grups a les seves instal·lacions, per a dur a terme treballs de recerca o de fi de grau. D'entre elles, trobem:

28.01.2016. Visita de l'IES Montsacopa d'Olot. 40 alumnes de primer i segon curs del cicle formatiu de grau mitjà de tècnic d'atenció a persones en situació de dependència i les seves professores.

23.02.2016. Visita de l'Escola López Vicuña de Barcelona. Estudiants de segon curs d'atenció a persones en situació de dependència.

23.02.2016. Visita de professionals de Help Autism de Romania. Ens visita la seva presidenta, Daniela Bololoi i una tècnica de l'associació.

El Dr. Francesc Cuxart acompanyat de les professionals de Romania

23.02.2016. Visita de la presidents d'MRW. La Sra. Josefina Domènech, presidenta de la Fundació MRW, acompanyada de la Sra. Lupe Palau, ha visitat els serveis d'**autisme la garriga**.

La presidenta d'MRW i Lupe Palau amb Marta Roca i el Dr. Joan Cruells

27.04 i 03.05.2016. Visites del Centre d'Estudis Roca. Estudiants de segon curs del grau superior d'integració social.

Estudiants del Centre d'Estudis Roca

17.05.2016. Estudiants de Facultat de Pedagogia de la universitat Fontys (Eindhoven - Holanda) visiten les instal·lacions.

Estudiants i professors de Fontys

21.05.2016. Dinar de germanor. cerac ha celebrat un dinar de germanor amb les famílies dels membres del servei.

Dinar de germanor

24.05.2016. Visita de professionals d'Islàndia. Avui han visitat els nostres serveis 10 professionals de l'escola Fjölbrautaskóli Suðurnesja d'Islàndia.

Amb els professionals d'Islàndia

10.06.2016. Visita de professionals de Xile. La Sra. Ninon François, impulsora de la residència *Damián Andrés*, per a persones joves i adultes amb autisme i/o deficiència mental a Xile.

Professionals de Xile i membres de l'equip directiu

13.09.2016. Visita d'Inés Arrimadas. La diputada del partit Ciutadans i cap de l'oposició en el Parlament de Catalunya, ha visitat les instal·lacions.

29.10.2016. Visita del CSM La Viñota. 5 professionals del Centre de Salut Mental La Viñota (Mollet del Vallès) ens visiten.

17.11.2016. Visita de l'Institut Pla Marcell de Cardedeu. Alumnes dels grups de segon curs de cicle formatiu de grau mitjà de tècnic d'atenció a persones en situació de dependència.

Actes celebrats fora les instal·lacions de cerac

08.02.2016. Visita a Nuevo Horizonte a Madrid. Visita de les instal·lacions del centre d'autisme Nuevo Horizonte i posterior reunió de professionals d'ambdues associacions.

26.02.2016. Participació en la Sek Bussines Expo, Fira d'Empreses i Networking. cerac ha participat a la fira que es duu a terme al Col·legi Internacional SEK-Catalunya, a la Garriga.

01.04.2016. Presentació dels actes del Dia Mundial de Conscienciació sobre l'Autisme. El director general dels serveis d'autisme la garriga, el Dr. Joan Cruells i la directora d'apafac realitzen una ponència dels actes del DMCA d'enguany a l'auditori Patronat de la Garriga.

02.04.2016. Dia Mundial de Conscienciació sobre l'Autisme. Per tercer any consecutiu, s'han il·luminat els edificis de les residències Cau Blanc i Llar Cottet de color blau. Enguany, van il·luminar-se altres edificis emblemàtics de la Garriga, com l'Ajuntament, i l'Església.

*L'edifici de **cerac** il·luminat*

16-18.09.2016. XI Congrés Internacional d'Autisme Europa. Membres de la direcció de **cerac** i la resta de serveis d'**autisme la garriga** assisteixen al XI Congrés Internacional d'Autisme Europa a Edinburgh, Escòcia, organitzat per The International Association Autism Europe i The National Autistic Society.

*Membres d'**autisme la garriga** a Edinburgh*

21.10.2016. Participació a l'11à Jornada Regional de l'ARAPI. Organitzada per **cerac** i la **fundació congost autisme**, on el focus a tractar va ser l'“Autisme i edat adulta, de la clínica a la intervenció”.

L'auditori del Cosmocaixa durant la jornada de l'ARAPI

01.12.2016. El curiós incident del gos a mitjanit. Un grup de professionals va anar al *Teatre Poliorama* de Barcelona, a veure l'obra de teatre "El curiós incident del gos a mitjanit". Després, els professionals van poder parlar amb els actors i compartir experiències.